

RESUMÉ

Cílem této diplomové práce je analyzovat trojiční tematiku v dílech apoštolských otců a prvních apologetů, tedy v bezprostřední po-novozákonní době, přibližně do poloviny 2. století. Zvláštní důraz je kladen na vztah mezi trojičním mysteriem a praktickým životem tehdejších křesťanů. Práce je rozdělena do tří základních okruhů:

Nejdříve je věnována pozornost způsobu, jakým se mohl člověk setkat s tajemstvím Otce, Syna a Ducha svatého při svém vstupu do církevního společenství. Toto setkání se odehrávalo převážně v liturgii, která nám také zachovala nejstarší svědectví v podobě trojičních křestních formulí a vyznání víry. Křest ve jménu Trojice byl originální křesťanskou invencí iniciačního obřadu pocházejícího z židovské rituální praxe. Jím se umíralo dosavadnímu způsobu existence a vstupovalo do nového života s Otcem, Synem a Duchem svatým. Se křtem také úzce souviselo krédo, jehož podoba byla v tuto dobu transformována z původní, jednoduché christologické formule na formu trojiční, právě pod vlivem liturgické praxe.

Druhá část si všímá toho, jakým způsobem se tajemství Trojice promítalo do praktického života církevního společenství i jednotlivých věřících. Církev je budována působením jednotlivých božských osob a celé Trojici také patří coby nadpřirozený organismus. Vzájemné společenství Otce, Syna a Ducha svatého a jejich jednota v lásce je nepřekonatelným vzorem jednoty a hierarchické struktury církevní obce. Trojjediný Bůh byl ovšem také neustálou konkrétní výzvou pro každého křesťana, aby podle něj formoval celý svůj život od začátku až do konce. Život ve společenství Trojice se tak musel nutně odrazit i navenek, v podobě víceméně deklaratorních výroků z per prvních apologetů, kteří svědčí o Bohu jako Otcí, Synu a Duchu svatém.

Teologická část se pokouší zjistit, zda se v dílech zmiňovaných autorů dají nalézt jasné výpovědi potvrzující božství jednotlivých osob Trojice. To je dosvědčeno buď tím, že je Otcí, Synu i Duchu prokazována tatáž božská úcta a chvála, nebo jejich božský statut vyplývá z jejich božských charakteristik či funkcí v díle spásy. Kromě toho existují explicitní trojiční formule, na které se autoři prostě odvolávají jako na skutečnost již posluchačům dobře známou. Zvláštní oddíl je věnován analýze náznaků subordinacianismu v některých dílech.